

ТЕРГОВ СУДЬЯСИ: ТИЗИМДА ЯНГИ ИНСТИТУТ

Президентимизнинг 2024 йил 10 июндаги “Тезкор-қидириув ҳамда тергов фаолиятида шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш кафолатларини янада кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Фармони мамлакатимиз суд-хуқуқ тизимида адолатни янада юзага чиқариш, шу орқали ҳамюртларимизнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳимоясини кучайтиришга хизмат қиласди.

Мазкур Фармон асосидаги энг муҳим янгилик шуки, 2025 йил 1 январдан жиноят ишлари бўйича туман, шаҳар судларида тергов судьяси лавозими жорий этилади. Натижада тергов судьялари жиноят ишлари бўйича судга қадар иш юритув даврида процессуал қарорларга санкция бериш масаласини кўриб чиқади. Тергов судьяси берган санкциялар фақатгина вилоятлар ва унга тенглаштирилган судлар томонидан апелляция инстанциясида якка тартибда қайта кўриб чиқилиши мумкин.

Бундан ташқари, тергов судьялари маъмурий ҳукуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқиш ваколатига эга бўлади. Улар кўриб чиқсан маъмурий ҳукуқбузарлик тўғрисидаги ишлар эса амалдаги тартиб бўйича юқори инстанцияларда қайта кўриб чиқилади. Шунингдек, тергов судьяси санкциялар ва мажбурлов чораларини қўллаш масаласини ҳал қиласди.

Келинг, шу ўринда тергов судьяси кўриб чиқадиган санкциялар тоифасига эътибор қаратсак. Улар қамоқقا олиш ёки уй қамоғи тарзидаги эҳтиёт чорасини қўллаш, қамоқда сақлаш ёки уй қамоғи муддатини узайтириш, паспортнинг (харакатланиш ҳужжатининг) амал қилишини тўхтатиб туриш билан боғлиқ, мурдани экспертиза қилиш, почта-телеграф жўнатмаларини хатлаш, тинтуб ўтказиш, телефонлар ва бошқа телекоммуникация қурилмалари орқали олиб бориладиган сўзлашувларни эшитиб туриш, улар орқали узатиладиган ахборотни олиш, мол-мulkни хатлаш тўғрисидаги илтимосномалардир.

Мажбурлов чоралари эса айланувчини лавозимидан четлаштириш, шахсни тиббий муассасага жойлаштириш, айланувчининг тиббий муассасада бўлиши муддатини узайтириш, ушлаб туриш муддатини 48 соатга қадар узайтириш, прокурорнинг гувоҳ ва жабрланувчининг (фуқаровий даъвогарнинг) кўрсатувларини олдиндан мустаҳкамлаш тўғрисидаги илтимосномалардан иборат.

Тергов судьяси ўз фаолиятини мустақил амалга оширади ҳамда фақат қонунга бўйсунади. Унга одил судловни амалга ошириш билан боғлиқ бўлмаган ҳар қандай вазифалар юклатилиш таъкиқланади.

Эслатиб ўтиш жоизки, тергов судьяларини лавозимга тайинлаш ва лавозимидан озод қилиш, шунингдек, судьялар корпусини шакллантириш қонунда белгиланган тартибда амалга оширилади. Вилоятлар ва унга тенглаштирилган судлар раислари тергов судьясининг ташкилий фаолиятига раҳбарлик қиласди.

Энг муҳими, қонун устуворлигини, ижтимоий адолатни, фуқаролар тинчлиги ва тотувлигини таъминлаш тергов судьяси фаолиятининг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланди.

Жиноят ишлари бўйича Бешарик туман судининг тергов судьяси

2025-01-27 10:06:31